

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

86. godovni dan presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

Liki mogočnemu hrastu na sinji visočini nebotične gore, liki strmo moleči skali iz globokega morja, liki veličastnemu stolpu sv. Štefana, ki gleda in občuduje majestetično mirno vrvenje in počenjanje ljudstva in narodov po širni Avstriji, stoji samozavestno in neomajano danes naš cesar FRANC JOŽEF I. v svetovni vojski, stoji močno in zvesto globoka udanost Slovencev do svojega skrbnega očeta, cesarja in vladarja!

Kakor trenotek tekó hitro leta in tudi šestindvajset mesecev svetovne vojske je že prešlo in ž njimi je izginilo milijonov ljudi in hrabrih vojakov iz te solzne doline trpljenja in žalosti, toda vkljub temu pretresljivemu dejstvu doživljajo zvesti podaniki velike Avstrije vedno še novo veselje, novo radost, kadar se vrne zopet dan najvišjega godu svojega preljubega gospodarja FRANCA JOŽEFA I.

Kolikokrat obhajajo avstrijski narodi in vsak drug cesarski praznik, bodisi v solčnih dneh blaženega miru, bodisi v tužnih časih pogubne vojske, tolikokrat se zopet vnovič poživí avstrijski patriotizem in vnovič pomladi ljubezen do habsburške hiše, do svojega osivelega vladarja, podobno dobremu, staremu vinu, ki je vedno boljše in rujnejše.

V času vojne pa cesarski prazniki niso omejeni na eden dan, ne, temveč se raztezajo na več dni. Tako bomo tudi cesarjev 86. imendan praznovali skozi cel teden, pa ne s posvetnim bliščem in dragocenimi prireditvami, temveč proslaviti hočemo ta praznik z dobrodelnostjo po željah preskrbnega vladarja. Za tako delo nam nudijo svetovna vojska in „dnevi darovanja“ ugodno priliko, da izvršujemo patrijotično delo ljubezni in usmiljenja do vojakov in njihovih družin in da posnemamo cesarja samega, ki stoji vsikdar prvi na čelu

človekoljubnim zavodom s svojim zgledom in s svojo velikodušno požrtvovalnostjo do vdov in sirot.

Ker zaukazuje vladar sam in vzpodbuja s svojim lastnim zgledom vse avstrijske narode, gotovo ne bomo Slovenci zaostali za drugimi, nasprotno, žrtvovali bomo za svojega dobrega cesarja v blagor domovine trud in imetje po svojih najboljših močeh. Da, vedno in povsod je beseda našega cesarja močna, uplivna in tolažilna, če se gre ali za navdušenje vojakov na vojnem polju, ali če se gre za tolažbo in pomoč njihovih žen, otrok in rodbin doma. Cesarjeva beseda, cesarjeva volja, je povsod z veseljem sprejeta in osobito še med udanimi Slovenci, kot čisto zlato, ki ne trpi prav nič na svojem blišču, čembolj se rabi. — Obilno dobrih del za blagor domovine in bližnjega bode tedaj tudi Slovencev najlepše in najprijetnejše darilo k 86 letnemu godu svojega oboževanega vladarja FRANCA JOŽEFA I.

V resnici, če cesar govori, naš moder vladar, poslušajo zvesto vsi njegovi narodi. Po njegovih ognjevitih besedah se bodri cela armada, da vihti nadalje neustrašeno in zmagoslavno svoj meč proti vsem sovražnikom. Iz njegovih besed srkajo vsi njegovi državljani v svojih stiskah sladki med utehe in tolažbe. In kako tudi ne! Saj dobro vemo kot njegovi otroci, koliko gorja in bridkosti je moral naš oče prenesti in koliko trpi njegovo srce v sedanji vojni! Njegovo 86 letno življenje ni bilo posipano z duhtečimi cveticami, pač pa je hodil po trnjevi poti obložen s težkim križem, katerega še i nadalje nosi vzgledno in bogu-udano! Zato zamore brisati solze nesrečnim le on, ki je sam točil solze in prav tolažiti svoje ljudstvo le on, ki je sam pil in še pije grenki kelih zemeljskega trpljenja in to je — naš cesar FRANC JOŽEF I.

Z duhovito prisrčnostjo in z novim zaupanjem so tedaj obhajali in še praznujejo avstrijski narodi tretji godovni dan svojega ljubega vladarja v svetovnem vojnem ognju. Čudovito! Ta grozni ogenj pa ni potrl našega cesarja in ni ga omajal ne telesno, ne duševno, ker cesar FRANC JOŽEF I. stoji trdno kot sijajni steber, nepremagljiv, čil in čvrst, v sredini svoje lepe države!

ki naj bi bila odrešitev ne samo njemu, temveč mogoče celemu narodu, ta smrt se mu je zdela najlepša, najzvišenejša, ki more srečati človeka v tej solzni in mukepolni dolini. Tako se mu je približevala odrešitev, ki jo je videl tako gotovo in jasno pred seboj, kakor krono na svoji glavi, in Flavija je mogla biti zadovoljna, kajti ti znaki smrti niso bili vsakdanji, imeli so sijaj Gospodovega izvoljenca.

Nekega jutra je prišel ves v sreči; notranji glas mu je dejal — danes dosežeš to, po čemur hrepeniš. Dona Flavija je vstopila, ko je bil že na križu. Bil je skoro nag in čez vse telo je bila razlita neka posebna sreča. Pogledala ga je ne brez začudenja in ko je zapazila na njem neskončno blaženost, ki je zatemnela vse sledove dolgih bolečin, se ji je pomračil obraz. To ni bil izraz njenega Kristusa v smrtnem boju in ta sreča je motila njeno delo.

„Ne smehljajte se tako sladko“, mu je rekla neprijazno. „Vaš blaženi izraz

Mi se pa zavedajmo svoje podaniške in otroške dolžnosti in pošiljajmo v teh dneh tem iskrenejše molitve in prošnje k Bogu za našega presvitlega cesarja FRANCA JOŽEFA I.: „Naj ohrani Vsemogočni naši Avstriji po zadobljeni častni zmagi in po vrnitvi miru še dolgo časa njenega predbrega vladarja in modrega gospodarja!“ Želimo z vsemi narodi odkritosrčno: „Da bi nam še dolgo let svetila žareča zvezda kakor dragocen biser v večno krasni kroni na prestolu habsburškem, ki je — naš cesar FRANC JOŽEF I.“

Dnevi darovanja.

Kakor smo že v zadnji številki poročali, se nahajamo od včeraj 4. oktobra do 8. oktobra v dnevih darovanja povodom Najvišjega godu Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. V teh dneh se naj spominjamo z dejanskimi deli usmiljenja vojnih invalidov, vdov in sirot naših junakov ter človekoljubnih zavodov za zatiranje jetike z denarnimi prispevki in darovi. Nikdo naj se ne izključi!

Novomeški krajevni odbor, ki se je osnoval v to svrhu pod predsedstvom gosp. A. Pauserja, je sklenil, da se prostovoljne prispevke in pa prigrisatve za pristop k društvu za „C. kr. vojaški vdovski in sirotinski zaklad“ ravno tako pobira v Novem mestu po hišah, kakor pri „Tednu Rdečega križa“. Podrobno delo je tedaj zopet v rokah srednje- in ljudskošolske mladine pod vodstvom gg. profesorjev in učiteljev, katera je že včeraj, 4. oktobra, razdelila oklice in nabiralne pole pri strankah oziroma pri hišnih posestnikih, da le-ti nabirajo pri posameznih družinah prispevke. Ob enem je šolska mladina delila prijavnice za gorí omenjeni zaklad in pobirala prostovoljne prispevke v nabiralnike. — Dne 7. oktobra, ki je v ta namen pouka prost, pa bodo zopet isti dijaki in učenci po hišah pobirali nabiralne pole in denar ter prijavnice za člane.

Učenke dekliske šole pa bodo pod voditeljstvom gg. učiteljic v teh dneh prodajale po trgih in ulicah znake.

Želeti je, da pristopajte k društvu „C. kr. avstr. vojaški in sirotinski zaklad“

kar mogoče mnogoštevilno, bodisi kot ustanovni udje, ustanovniki in darovalci, bodisi kot podporni, redni in delujoči udje. Vsak naj prispeva ali sodeluje po svojih močeh. S sodelovanjem, z naklonitvami in darovi v „dneh darovanja“ izkažemo del zahvale za dolg, ki ga dolgujemo našim hrabrim vojnikom. Domovina in vojaki nam bodo za to krščansko delo ljubezni do bližnjega od srca hvaležni.

Polovica donosa zbirke se porazdeli po kronovinah za namene c. kr. avstrijskega zaklada vojaških vdov in sirot, po ena četrtina se odmeri zakladu invalidov vojnoskrbnega urada in avstrijski družbi za zatiranje jetike. Zatiranje jetike je v osebnem interesu vsakega posameznika izmed prebivalstva.

Torej vsi na delo! Donašajte posebno v teh dneh obilne denarne darove, kupujte oficijelne znake, udeležite se dobrodelnega cerkvenega koncerta v nedeljo 8. oktobra in pristopajte kot udje k društvu „C. kr. avstr. zaklad vojaških vdov in sirot“! Le kdor dá pravočasno, pomaga!

Lokalni odbor apelira na novomeško prebivalstvo in pričakuje z ozirom na velepatriotičen namen krepkega odziva in najlepšega uspeha.

Cerkveno.

Kako moli krščanska ljubezen očenaš?

„Daj nam danes naš vsakdanji kruh . . .“

Na prvem mestu nas uči božji Učenik moliti: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh.“ Od otroških dni smo tako molili, ali pa smo pri tem kaj mislili? Bolj kot kedaj vemo danes, kaj pomeni ta očenaševa prošnja. Po vojski nam je postalo jasno, zakaj molimo v litanijah v eni sapi: „Kuge, lakote in vojske — reši nas o Gospod!“ To so tri sojenice, ki hodijo skoraj vedno skupaj, zlasti zvesta spremljevalka vojske pa je lakota. Le malo se ozrmo okoli sebe in bomo videli, da je vprašanje o naši prehranitvi najvažnejše in najresnejše. Danes trpijo pomanjkanje na živem ne samo revni siromaki in berači, ubogi Lazarji, ampak tudi in skoro

splezala k njemu na križ. Teško je dihala in ko jo je očitajoče pogledal, je začutila plamen v srcu. Nekaj kakor megla se ji je vleglo na oči, stresla je glavo, se premagala z nenadno močjo in surovo spustila krono na njegova senca. Vstrepetal je v bolečini po celem telesu, slaboten krič se je izvil iz njegovega grla in curki krvi so mu tekli preko obraza na naga in suha prsa. Bil je v zadnjih trenutkih.

„Tako mi dopadeš!“ kričnila je dona Flavija v nečloveškem kriču sovraštva in ljubezni, jeze in bolnega začudenja in hitela je z lesa k delu. Inultus je padel v nezavest in oči so mu blodile v mračnih sferah med življenjem in smrtjo. To je bil smrtni boj, divje navdušenje se je polastilo Flavije. Srce ji je trepetalo, toda roki se ji niso tresle. Stopila je k umotvoru in zdelo se ji je, da ji nastaja pod rokami čudež umetnosti. V delavnici je bilo tiho kakor v grobu, samo njeni glasni in močni dihi kakor tudi vskliki so odmevali v globoki tišini. Slednjič se je Inultus zavedel, odprl je oči in se vzbudil k življenju.

LISTEK.

Inultus (Nemaščevan).

Praška legenda. - Prosto po Zeyerju prevel Silvin Leander.

(Dalje.)

Resnično ga je sovražila zaradi trenutne slabosti, ki jo je občutila zanj nevedoč in jo je izdala tudi Placidi, ki jo je pogledala s svojimi velikimi in žoltimi očmi kake sove. Bilo pa se ni za čuditi, kajti če je iskala Flavija smrtno senco na človeškem čelu in je bila ta dan za dnevom jasnejša na obrazu ubogega Inultusa, ki je čutil, da prihaja smrt, in Flavija se je naslajala pri tej misli, kakor se razveseljuje nekateri z ljubeznijo, ali vinom. V tem peklu, v katerem je zdaj živel, on, potomec nekdanj slavne, toda obubožane rođovine, on, pesnik, ki ni mogel najti nobene besede za dejstva, ki so se godila v njem, on, Čeh, ki je videl svojo izdano domovino uničeno in v prah poteptano, v tem peklu ni imelo življenja za njega ne čudež in ne smeh in smrt,

v vaših očeh se prav nič ne sklada z grozo vaših trdih in krvavih udov.“ Potem pa je mehkeje pristavila: „Čudim se, kako ste se mogli skozi ulice sem privleči? Zakaj ne zahtevate, da bi po vas pošiljala kak voz? Nisem mislila na to!“

Inultus je pogledal kvišku in se še blaženejše smehljaj. Nobenega voza ne bo več potreboval in nič več ne bo hodil po zemlji s težkimi svojimi koraki. In smehljaj se je očitno, rekel pa nič.

Razjezila se je dona Flavija. „Ali mi kljubuje?“ In poslala je po Gvida.

„Le trdneje ga zveži!“ je kričnila trdo. „Ali ne vidiš, da so popustile vrvi?“ Gvido je ubogal. „Le trdneje, še trdneje!“ je kakor v mrzlici kričala Flavija, med tem, ko je zapazila na Inultusovem obrazu sled človeške boli, ker mu je pričela teči iz rok in nog kri. Pri pogledu na kri so se ji posvetile oči s pravo poželjivostjo tigra. Mignila je Gvidu, naj se odstrani in vzela veliko, iz trnjev spleteno krono in jo položila Inultusu na glavo, potem ko je

še bolj bogatini po velikih mestih, ki okušajo najskrajnejšo bedo vojnega kruha. Molitev revnih je postala molitev bogatih, molitev celega naroda, ki se moli od cesarske palače do najbolj zakotne kočice; med vojnimi molitvami zavzema prvo mesto. Sedaj šele spoznamo popolnoma zakaj je božji Zveličar postavil to prošnjo izmed prošenj, ki zadevajo naše potrebe, na prvo mesto. Odkar divja vojska, šele prav mislimo na to, da je naš vsakdanji kruh, ki smo ga do sedaj tako samozavestno uživali, tudi imeniten dar božji, ne pa sama po sebi umevna dobrota onega, „ki nam daje hrane o pravem času.“ (Ps. 144, 15). Sedaj, ko moramo ponavljati tožbo makabejskega časa: „Hrana nam je omejena“ (1. Mak. 6, 57), ko moramo uživati vojni kruh in držati državne postne zapovedi, se spominjamo, da smo pri jedi in pijači gostje pri mizi neskončno dobrotljivega Boga, ki smo mu dolžni molitve: „Vseh oči čakajo nate, o Gospod. Ti jim daješ hrane o pravem času. Ti odpreš svojo roko in napolnjuješ vse, kar živi, z blagoslovom.“ (Ps. 144, 15—16). „Daj nam danes naš vsakdanji kruh.“

V takih vojnih dneh ima tudi krščanska ljubezen mnogo dela in skrbi za naš vsakdanji kruh. Kakor za časa egiptovskega Jožefa je zgradila država svoje žitnice, iz katerih deli žito svojim otrokom tako, da ne dobi vsega bogatin, a reveži nič. Poleg krušnih kart bi morala imeti karto krščanske ljubezni, ki se glasi: „Vsak človek ima pravico do vsakdanjega kruha z mize svojega nebeskega Očeta. Ne kradi, s tem, da dražiš darove božje in tako jemlješ kruh svojemu bližnjemu. Ne želi kruha svojega bližnjega s tem, da več porabiš, kakor ti gre. Poberite koščke, da konca ne vzamejo. (Jan. 6, 12). Tako torej bi morali s krščansko ljubeznijo vsi, ki hočejo v pravem duhu moliti to prošnjo očenašev. Tako bi se najlepše pokazala krščanska ljubezen do bližnjega. Ljubezen do bližnjega je tu enaka domovinski ljubezni. Kdor greši proti tem vojnim zapovedim krščanske ljubezni, stori z Judežem pri božji gostiji božji rop, s katerim izda svoje ljudstvo sovražniku. (Dalje sledi.)

Dopisi.

Iz Št. Petra. Dne 21. avgusta je padel na italijanskem bojišču zadet ravno v srce Miha Lumpert, sin upravnika pri bajnofski graščini. Dodeljen je bil spodnještajerskem domobranskem pešpolku. Vrlim Štajercem pokojni Miha ni delal sramote v nobenem oziru. Bojeval se je od začetka vojne hrabro. Odlikovan je bil s srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda. Veren je bil. Po njegovi smrti je pisal žalujoči materi vojak Andrašič, češ, da je bil pokojniku zvest prijatelj — molitvenik „večno življenje“. Ta molitvenik si izproša od matere za spomin na pokoj-

nega. Domači so prejeli več pisem v katerih vrli vojaki, pokojnega tovariši, tolažijo žalujoče stariše in brate. Značilno je, kar piše materi o pokojnem Mihi kadet aspirant Kavčič: „Draga mamica! Huda šiba Vas je zadela. Dne 21. avgusta nas je zapustil v junaški smrti Vaš ljubljani sin. Bilo mi je pri srcu huje, kot bi mi padel moj brat, On nam je bil vsem dober prijatelj in maščevanje ne bo izostalo. Zares ponos in dika naši domovini! On nas je sicer zapustil, a njegovi junaški čini in njegova hrabrost nas bo izpodbujala, da se maščujemo nad judežem italijanskim. Bilo je čisto mirno. Mi smo stavili žične ovire pred postojankami, kar prileti sovražna krogla, mu predre notes in junaško srce. Zares, ne lažem: jokal sem se, ko mati za sinom. Saj ni ga moža med ostalimi, ki bi ga nadomestoval. Ne žalujte! Bilo mu je tako odločeno, On Vas čaka na svidenje poln veselja v onem kraju, kjer ni muk in težav.“ — Iz laškega ujetništva se je oglasil Jožef Rataj, posestnik v Mačkovecu. Kot vojak domačega črnovojniškega pešpolka je bil ujet na praznik sv. Petra in Pavla. Kakor sporoča v pismu svojemu župniku, so mu morali Lahi s silo iztrgati orožje. Verjamemo, saj je opetovano pisal domov, da se Lahom ne bi dal ujeti do skrajnosti ne. Interniran je v Solmoni. Ne godi se mu baje preslabo. Posebno se pohvali, ker sme vsako nedeljo k sv. maši.

Hrabrost slovenskih fantov. Dolenjski vojak piše dne 19. septembra t. l. svoji teti mej drugim sledeče: ... Tri dni že skoro neprestani boji. Danes zjutraj je bila noč precej hladna, a lahko Vam rečem, da sem se pošteno potil. Porečete morda: „I seveda, ker ti je srce v hlače skočilo, si se lahko potil.“ Mogoče me toliko poznate, da strašljivec nisem. Veliko težkih dni in noči sem že prebil in tudi sedaj hočem se pokazati, da ljubim svojo domovino in raje žrtvujem vse do zadnje kaplje krvi svojega mladega življenja, kakor pa da bi videl, kako sovrag napreduje in se bliža naši prekrasni slovenski zemlji. — Trikrat je že navalil v teh treh dneh in pri dveh navalih po dvakrat naskočil, a odbili smo ga hrabro, da jo je s krvavimi buticami odkuril nazaj in na polju pustil marsikako truplo brez duše. Popadla me je že parkrat taka sveta jeza, da bi najraje skočil teh par korakov v njegove jarke in pomoril vse, kar je tam še živega. Žal, strategična previdnost nam kaže, da ga počakamo v svojih jarkih in ga pošteno namlatimo, kadar se zaleti v nas. — Topovi obojestransko grmijo in rušijo, a mi se ne zmenimo za-nje, ampak hladnokrvno vstrajamo na svojem mestu. Pomniti hočete Italijani, izdajalci, kako trda je slovenska in bosanska pest, sem jim zaklical, ko so prišli blizo. In potem

„udri!“ „pucaj!“ in mlátili smo jih, da je bilo veselje. Taka strast in bojaželjnost prime človeka v takih trenutkih, da si misli, da more zdrobiti vse v prah. In to tudi veliko pomore. Ne ozira se ne na desno, ne na levo in vrši svojo službo, kakor bi bila najsvetejša. Zavedamo se svoje naloge. — Le pogum, fantje, pravim svojim vojacom, in reči moram, da se dobro držé. Danes me je že dvakrat granata zasula in jih krog mene nekaj ranila, a jaz sem ostal živ in zdrav, samo malo umazan seveda. — Bog z nami in sreča junaška!

Franjo Neubauer.

Težki časi.

Težke misli, tihe želje,

to je grenko vse veselje
naših dni.

Dan za dnem brezsrčno jemlje

sine naše drage zemlje,
našo kri.

Žene v borbo jih krvavo,

pokosi jih kot otavo, —
ni jih več!

Ni jih v drago domačijo!

Le zvonovi zazvonijo
jim tožeč.

Tu zvonjenje še oglási

smrt junaško rodni vasi, —
tam — molči.

Tam čez ranjene, čez mrtve

smrti v roke nove žrtve
boj drvi.

Domovina, kaj si kriva,

da te noč in dan zaliva
vir solzá?!

Da na tujem mró sinovi,

da ne sprejmejo grobovi
jih domá?!

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Po uradnem poročilu 26. septembra so Italijani premirje, ki smo ga ponudili sovražniku, da rešimo zasuete na vrhu Cimone odklonili in s tem vnovič dokazali, da ne poznajo človekoljubja niti do lastnih vojakov. Kljub tej odklonitvi in neprestanemu močnemu ognju italijanskega topništva so imela rešilna dela uspeh. Uradno poročilo 29. septembra javlja, da so naše pridne čete po velikih težavah izkopalje in spravile na varno sedem Italijanov, ki so bili popolnoma brez moči. Italijani so zamašili nastale široke vrzeli s svežimi četami in bodo gotovo v najkrajšem času zopet navalili na naše po-

njegovi strani je polzela v težkih kapljah na tla in to skrivnostno curljanje je vzbudilo Flavijo iz strašnega sna, splezala je s križa in se kakor v sanjah pomikala skozi delavnico in stopila k svojemu umotvoru, ki ga je začela obdelovati v mrzličnem navdušenju. Ure so minule in Flavija še ni nehala. Ko je zatonilo solnce in se je njegov sij razlil čez delavnico, je Flavija končala z delom. Stopila je korak nazaj, v njenih očeh je bila nadnaravna sreča, sklenila je roke nad glavo in rekla: „V zavesti sem, da sem ustvarila nesmrtno delo! Dosegla sem cilj, o katerem sem sanjala!“

Obrnila se je h krvavemu modelu in nenadoma je izginilo navdušenje in sreča in Flavija se je zavedla, da je storila zločin. Padla je na tla in dolgo tako ostala. V sobi je postalo že mirno, oko se je vzdignilo. Zopet je pogledala Inultusa. Zdelo se ji je, da stega v mraku svoje roke po njej, kakor bi si želel k njej. Lasje so se ji dvignili in zahrepenela je po poljubu teh blelih ustnic. (Konec sledi.)

stojanke. Uradno se poroča 2. oktobra, da je postal italijanski ogenj s topovi in z minami na celi primorski črti jako živahen. Najhujše se je obstreljevalo naše postojanke na kraški visoki planoti ter je trajalo obstreljevanje tudi celo noč. Vse kaže, da se pripravljajo Italijani na nameravani veliki napad temeljito s topniškim ognjem.

Rusko bojišče. — Kakor se uradno 2. t. m. poroča, v Karpatih ni bojev. Južno-vzhodno Brzezany se še bojujejo za posest nekaterih delov jarkov. Na cesti od Brodyja v Zloczow priborile so nemške in avstroogrške čete vse izgubljeno ozemlje zopet nazaj in ujele 24 ruskih častnikov, 2300 mož in zaplenile 11 strojnih pušk. Tudi ob železnici Brody-Lvov izjalovili so se ruski napadi, pri katerih so naši ujeli 200 Rusov. V Voliniji obstreljeval je sovražnik cel dan najhujše armado Tersztyanskyja. Začasno nameril je sovražnik svoje topove tudi na lastne jarke, da bi s tem primoral lastno pehoto, da bi napadla, kar se mu je pa le deloma posrečilo. Vse te posamezne sunke odbili smo z ognjem. 2. t. m. napadel je sovražnik z močnimi kolonami severovzhodno Swiniuchy, s protinapadom je bil vržen nazaj. — Okolu mesta Hermanstadt od 25. septembra trajajoča bitka končala se je 29. septembra s popolnim porazom Rumunov. Po uradnem poročilu 1. t. m. našelo se je do 30. septembra dopoldne nad 3000 ujetnikov, 13 topov, ena lopa za letala, dve letali, 10 železniških strojev, 300 železniških voz streliva, nad 200 voz za municijo, 70 avtomobilov, nad 200 polnih voz za prtljago, bolniški vlak in velike množine vojnega materiala. Nadaljni plen se še zbira in narašča vsako uro. Pri večerajšnjem napadu nemških čet južno od Hegenau (Henndorf) je izgubil sovražnik 8 topov. Dne 2. oktobra se uradno poroča: V odseku Oršove odvzele so naše čete sovražniku nekaj višin. Zahodno Petrosenyja polastile so se hriba Oboroča. Rumunske protinapade smo odbili. Na velikem Kokelu umaknile so se naše čete iz Szekely-Keresztur. — Dne 29. t. m. udrlo je neko podonavsko brodogve v rumunsko luko Corabia ter uničilo 9 in zaplenilo 7 deloma naloženih ladij.

Zahodno bojišče. — Nemško uradno poročilo 2. t. m. poroča zopet o novi veliki bitki na bojnem polju severno Somme. Na nad 20 km široki bojni črti mej Thiepval in Rancourt napadli so Angleži in Francozi po najhujšem predidocem obstreljevanju. Po večini je bil napad vže z dobro urejenim topniškim ognjem krvavo odbit, upadle čete je nemška pehota v poblížnjem boju porazila. Tik severno Somme odbit je bil francoski delni napad. Boj je trajal celo noč in je še v polnem teku. Južno Somme deloma živahen topniški boj. Severno Le Mesnil (Champagne) privedla je neka poizvedovalna četa od nekega uspelega podjetja enega častnika in 38 mož. Neko nemško letalo napadlo je vojaške naprave v Calais.

Balkansko bojišče. — Bolgarsko uradno poročilo 1. t. m. javlja: Zahodno in vzhodno Florine odbile so bolgarske čete sovražne napade. Severno vasi Armensko, pri vasi Krušegrad in v okolici vasi Sovič bili so se luti boji za posest višine Kaimakcalan. V dolini Moglenice živahen topniški ogenj. Popolnoma so se izjalovili napadi sovražnika na višino Bojuktas. Na obeh straneh Vardarja slaboten topniški ogenj. Na vzhodu Belasice planine vlada mir. Na črti ob Strumi živahen topniški ogenj, mej katerim je hotelo več sovražnih bataljonov prodirati, katere pa je bolgarski topniški ogenj ustavil. Boj se nadaljuje. — Nemško uradno poročilo 2. t. m. pa javlja, da so ruske čete 1. t. m. po boju južno Bukarešta prekoračile Donavo in da se jim je posrečilo se tam ustaliti. Uradno poročilo 2. t. m. javlja, da so se Bolgari, da se izogonejo nepotrebnim žrtvam, izpraznili vrh Kaimakcalan in se umaknili v njih glavno črto.

Razna bojišča. — Po turškem uradnem poročilu 30. septembra so isti na črti Felahie 27. septembra z uspehom obstreljevali sovražni tabor. Na perzijski bojni črti prepodili so Turki južno Sakiza, 50 km južno-vzhodno Sautschbulaka nastanjene Ruse in v noči od 26. na 27. septembra zasedli Sakiz. Na kavkaški bojni črti so po poročilu 2. t. m. na desnem krilu presenetljivo in z uspehom napadle turške poizvedovalne čete sovražni tabor. Na levem krilu odbile so turške poizvedovalne patrulje premočne sovražne čete, katere so se bližale in zaplenile orožje in bojno orodje.

Na morju. — Wolffov urad javlja iz Berolina 2. t. m.: V noči na 2. oktobra je več pomorskih letal uspešno obstreljevalo London in industrijske naprave ob Humberu. Letala so se vrnila kljub hujšemu obstreljevanju z užigalnimi granatami in napadov po letalcih, izvzemši enega, katero je bilo po opazovanjih drugih letal po obrambnem ognju užgano in je padlo nad Londonom na tla, nepoškodovana nazaj.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Domače in tuje novice.

86. godovni praznik cesarja Franca Jožefa I. smo tudi v Novem mestu obhajali prav slovesno in prisrčno. Na dan 4. oktobra je daroval ob veliki asistenci mil. g. proš dr. Seb. Elbert ob 9. uri v kapiteljski cerkvi pontifikalno sv. mašo, katere so se udeležili: c. kr. in civilna oblastva pod vodstvom svojih predsednikov in predstojnikov, oficirski zbor, c. kr. orožništvo, obilo vojakov in vojakov rekonvalescentov, zastopstvo uniform. meščanske garde, veteranskega društva, požarne brambe, meščanje iz vseh stanov, begunci itd. Navzoče so bile tudi učenke novomeške deklishe šole v spremstvu svojih gospodičen učiteljic. Deška šola in pa gimnazija s svojim učiteljstvom so imeli cesarsko službo božjo ob pol 8. uri v frančiškanski cerkvi, pri kateri je prisostovalo tudi obilo občinstva iz mesta in okolice. Kapiteljska cerkev je bila polna vernikov, katere je združila v hiši božji udana in zvesta ljubezen do svojega sivega Očeta in pobožna molitev k Bogu za zdravje cesarja Franca Jožefa I., za zmago avstrijskega orožja in za tako željno pričakovani trajni mir. Po svetem opravilu se je odpela majestetična cesarska himna, ki je mogočno odmevala v hramu božjem. — O petju pri pontifikalni sveti maši omenimo kratko: „Stara navada, železna srajca“! Kaj nepovoljnega znano sloveči kapiteljski zbor itak ne more prednašati. In da se pri cesarskih slovesnostih pevke in pevci na kapiteljskem koru pod svojim izbornim voditeljem še posebno potrudijo in odlikujejo, smo sploh prepričani in se bomo lahko vnovič prepričali v nedeljo pri cerkvenem koncertu, kar jim gotovo le služi v veliko pohvalno priznanje njihovega vnetega patrijotizma.

Cerkveni koncert povodom Najvišjega godu Njegovega Veličanstva se bo v nedeljo 8. oktobra ob pol 5. uri popoldne v kapiteljski cerkvi v Novem mestu vršil s sledečim sporedom: 1. Humel: Sreč Jezusovemu, mešan zbor z orglami; 2. Bach J. S.: Ave Marija, poje gospa Pavla Lovše s spremljanjem Violine in orgel; 3. Dvorak A.: Trio za dve Violini in Violo; 4. Molitev beguncev, mešan zbor; 5. Niedermeyer: Pater noster za Bariton, mešan zbor in orgle; 6. Filke: Pozdrav Mariji, poje g. Pavla Lovše, s spremljanjem ženskega zbora, Violine, Virole, Violona in orgel; 7. Rudnik: Kantata za Bariton, ženski zbor in orgle; 8. Händl: Zbor iz Oratorija „Mesija“; 9. Cesarska himna. — Cene: Sedeži po tri, dve in eno krono. Stojišča po 50 vinarjev. Preplačila se hvaležno sprejmejo. Vstopnice se bodo prodajale v soboto in v nedeljo dopoldne v knjigarni J. Krajec nasl. in v nedeljo popoldne v zakristiji v kapiteljski cerkvi. Čisti dohodek je namenjen zakladu za v vojski pohabljeni, za vdove in sirote padlih vojakov in za iz vojske vrnišve se jetične vojake. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi proš dr. Seb. Elbert. — Vabi se tudi občinstvo iz bližnje in daljne okolice na ta dobrodelni koncert.

Vojni mož. V nedeljo dne 8. oktobra ob pol 12. uri dopoldne se bo slovesno odkril pred obokom mestnega rotovža v Rudolfovem „vojni mož“. Pri tej izvanredni slovesnosti bodo govorili mil. g. proš dr. Seb. Elbert, p. n. g. c. kr. podpolkovnik Hofschuster kot c. in kr. štacijski komandant in p. n. g. župan K. Rosman. Po odkritju bo takoj zabijanje žbljev. Vdeležile se bodo tukajšnje c. kr. in civilne oblasti in šole. Čisti dohodek je namenjen zakladu za v vojski pohabljeni, za vdove in sirote padlih vojakov in za iz vojske vrnišve se jetične vojake. — Novomeščani! Pokažite se, kakor vedno do sedaj patrijotično in požrtvovalne. Do sedaj smo se odlikovali, odlikujmo se še v nedeljo 8. t. m. Ljubezen do Boga, do presvitlega cesarja Franca Jožefa I. „do kneza miru“

in do bližnjega trpina, to zahteva od nas. „Viribus unitis“ — z združenimi moči — zamoremo veliko storiti. Priznanje imamo že od visokega c. in kr. vojnega poveljstva v Gradcu in od p. n. c. in kr. etapnega poveljstva v Ljubljani.

„Vojni mož“ bo krasen spomin na sedanje resne čase in bodrilen spomin za potomce in našo mladino, da bo tudi ta, kakor do sedaj, ostala zvesta svojemu presvitlemu vladarju, da bo šla, če bo treba srčno v boj in vedno delovala po starem avstrijskem in slovenskem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ — Na to patrijotično in dinastično slovesnost vabi Vas, Novomeščane in občinstvo iz okolice, k polnoštevni udeležbi pripravljalni odbor.

Na cesarjev god popoldne so p. n. gospe in gospodične od „Rdečega križa“ privedile na vrtu bolnišnice cesarice Elizabete ranjencem tombolo. Vsak vojak je zadel dobiček in dobil cigarete.

Povodom cesarjevega godu sta Novo mesto in Kandija v zastavah in praznični obleki.

Odlikovanje. Korporal Martin Režek, belokranjski rojak iz občine Radovica, o katerega hrabrosti na gališkem bojišču so Novice že začetkom vojske 1914 poročale, je za svoje junaške čine na tirolsko-laškem bojišču odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. raz. Osobito se je izkazal 4. junija 1916, ko je z veliko nevarnostjo svoje čete vjel večji oddelek Italijanov. Pozneje je bil v hudih bojih v Galiciji in zdaj je zopet na južno-zahodni fronti. — Koncem septembra je pa dobil še drugo odlikovanje, namreč srebrno hrabrostno kolajno II. razreda. — Čast junaku!

Dvakrat odlikovan. Narednik g. Jos. Bergmann, sin g. lekarnarja Bergmanna v Novem mestu, ki je vstopil lansko leto pri prostovoljnih strelcih, je bil na jugozapadnem bojišču mesca avgusta odlikovan z železnim križcem s krono na traku hrabrostne medalje, in koncem septembra z bronasto kolajno. Čestitamo mlademu junaku!

Odlikovan je bil na laškem bojišču občespštovani novomeški trgovec in ces. svetnik g. Jurij Picek z železnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. — Čestitamo mu prav od srca vsi Novomeščani in prijatelji!

Poročil se je 27. septembra v frančiškanski cerkvi v Ljubljani g. Miroslav Jazbec, nadučitelj v Št. Lovrencu, z gospodično Kristino Bojanec iz Ždinje vasi pri Novem mestu. Obilo sreče!

Umrla je 1. oktobra v nežni dobi petih let Lidija Hrovat iz Novega mesta. Pogreb 3. oktobra je bil prav angeljski. Belo oblečene deklice s šopki so spremile malo sosestrico k zgodnjemu grobu, okoli katerega se je zbrala cela množica nedolžne mladine. Ves obred je imel značaj veselja, saj je zopet eden angeljček več v nebesih. Slišalo se je le: Presrečna Lidica, prosí za nas Boga!

P. Aleksander Vavpotič, vikar frančiškanskega samostana v Gorici, mrtev. Potrjuje se vest, da je bil P. Aleksander Vavpotič od verolomnega sovražnika ustreljen in na samostanskem vrtu pokopan dne 9. avgusta t. l. Naj v miru počiva ta druga žrtev goriškega samostana in do smrti zvesti varih Marijinega svetišča. — Kakor se je zvedelo, je Marijina prelepa cerkvica še v dobrem stanu in zaprta. — Grobišče francoskih kraljev je zazidano. — Samostan je deloma porušen. — Bogata biblioteka je razmetana, mnogo knjig pokradenih. — Cerkevna obleka in posode, kolikor jih je še bilo, so shranjene v stolnici.

Glasbena Matica v Ljubljani je izdala Anton Foersterjevo „teoretično-praktično klavirsko šolo“ v novi, neizpremenjeni izdaji. Ta res dobra knjiga bo prav dobro služila pri pouku. Dobiva se pri Glasbeni Matici v Ljubljani in po knjigarnah. Cena: I. zv. K 2-50, II. zv. K 2-50, III. zv. K 3-20, IV. zv. K 3-60.

Glasbena Matica v Ljubljani priredi 10. oktobra dobrodelen koncert na korist daritvenim dnevom za našo vojsko. Nastopila bosta izvrstna virtuoza G. Tkalečič (čelist) in prof. Gruss (pianist) iz Zagreba. Oba sta svetovno znana umetnika.

♦ **Posnemanja vredno.** Posetnik in občinski svetovalec v Šent Joštu v občini Šmihel-Stopiče g. France Kastelic ima od začetka vojne štiri sinove in zeta v vojski, kateri vsi vršijo svojo domovinsko dolžnost. Dasi je gospodar že star, vendar opravlja družina z vso žilavostjo vsa poljska in domača opravila, tako, da se domačiji ne pozna preveč, da jej manjkajo štiri čvrste, mlade, spretnne delavne moči. Pa ne samo to. Z redko usmiljeno roko podpira, kjer vidi revščino ali javno potrebo. Tako z vnemo podpira vojaške oblasti iz Novega mesta in okolice, ki kupujejo živila bodisi za rezervno bolnico v Novem mestu, moško bolnico v Kandiji in v zadnjih dneh oddelek vojaške straže, ki je nastanjena na kmetijski šoli na Grmu. Njegovemu vzgledu in spodbudi se ima slednja največ zahvaliti, da dobiva za moštvo — stareji vojaki — zadostno množino mleka. Tako za domovino vneto občekoristno delovanje zasluži ne le, da se posnema ampak, da se javno prizna in odlikuje.

Nujna prošnja. Močni nalivi v pretečenem mesecu septembru so napravili bodisi po hribih, kakor po ravninah naše Dolenjske obilo škode. Zlasti hudourniki in potoki so neusmiljeno trgali jezove, podirali mostove, izpodjedali bregove, rušili in odnašali zemeljneplasti v nižave. Pri tem so posebno škodo trpeli zlasti lastniki mlinov in gospodarji ob teh vodah. Znano je, da je bil novomeški vodovod zelo poškodovan in dasi se je posrečilo njegovo delovanje kmalu vpostaviti, vendar utegnejo nadaljne poškodbe priti pozneje na dan. Manj znana je zasebna škoda, ki so jo povzročili ti nalivi in to ne le iz stališča resnične poškodbe na lastnini, temveč z ozirom na to, da jo bode težko poravnati ker manjka spretnih, strokovnih in delavnih močij, ki so večinoma v vojni. Želeti je, da se blagovolijo civilne in vojaške oblasti ozirati na te poškodovance, ki trpijo škodo po tej uimi, a so v vojni službi in jim pomoči vsaj na ta način, da se jim naklonijo daljši dopusti, da zamorejo popraviti poškodovana poslopja, jezove, obratne predmete in zemljišča.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu septembru 1916 je 144 strank vložilo 146.928 K 92 h; 266 vzdignilo 61.356 K 71 h; torej več vložilo 85.572 K 21 h; dvema strankama se je izplačalo hipotečnih posojil 1.000 kron; stanje vlog 4.598.277 kron 56 h; denarni promet 672.940 K 81 h; vseh strank bilo je 741.

Pozor, trgovci! Z ozirom na cesarsko naredbo z dne 28. avgusta 1916, drž. zak. št. 281, katero smo tudi v celoti priobčili v našem listu št. 25, se opozarjajo trgovci, da je po določenih § 11. omenjene cesarske naredbe odpravljena dosedanja oprostitve kolekovanja malih računov pod 20 kronami. S 1. oktobrom tekočega leta morajo se vsi računi kolekovati, četudi se glasé samo na 20 kron, oziroma manj kakor 20 kron. Po tarifu, ki velja tedaj od 1. oktobra 1916 dalje, se imajo kolekovati računi o terjatvah v znesku do 20 kron z 2 vin., v znesku po več kakor 20 K do 100 K z 10 vin., v znesku po več kakor 100 K do 1000 K z 20 vinarjev, in v znesku po več kakor 1000 kron s 50 vin. na vsaki poli. Razuredba (razveljavljenje) kolekov na računih se od 1. oktobra 1916 dalje, če se ne uporablja uradno kolekovanih računskih blanketov ali blanketov z uradno obliterovanimi koleki, lahko vrši na ta način, da se koleki prepisejo z delom besedila računa, h kateremu spada tudi datum računa, naslov in podpis računa, ali da se koleki prenatisejo z stampiljo izstavitelja.

Usmiljena srca, pomagajte! V deželni bolnišnici v Ljubljani se nahaja na porodniškem oddelku begunka Marija Šušteršič,

babica iz Gorjanskega pri Komnu v sežanskem okraju, ki je dne 25. septembra t. l. povila zdrava dvojčka, dečka in deklico. Imenovana ima vrhutega še pet otročičev v starosti od 3 do 15 let, o katerih pa sedaj ničesar ne vé. — Dne 15. septembra je udarila granata v njeno hišo in nesrečnico zakopala v razvaline podrte hiše. V teh trenutkih so zbežali soprebivalci in odvedli njene otročiče nevesekam. Silno vpitje zasute matere je privedlo na lice mesta vojaški sanitetni oddelek. Našli so jo v obupnem stanju! Zlomljena leva roka in ranjena leva stran spodnjega telesa ter ožgana! Vrhutega revica v blagoslovljenem stanju! Odnegli so jo v vojaško rezervno bolnico, kjer so jej v rami odrezali levo roko. Ko se je Šušteršič zavedla, bila je revica brez roke, zapuščena od vseh otročičev, njen mož se pa bojuje za domovino! S čim najpreživi sebe in svojo družinico, sedem otročičev, — ako jih sploh dobi! Usmiljena srca, pomagajte! Darove sprejemata iz posebne prijaznosti profesor dr. pl. Valenta, vodja deželne porodnišnice, in pa asistent tega oddelka dr. Watzke.

Raznotero.

Premeten vojni ujetnik. Neka švicarska tvrdka je naročila piano in je dotični zaboj dospel 12. septembra. Označba nemškega železničnega urada je kazala, da je zaboj tehtal v Berlinu 502 kilograma, carinski urad v Curihu pa je dognal, da tehta zaboj le 450 kilogramov. Ta razloček v teži je povzročil — francoski vojni vjetnik, ki se je skrtil v zaboj. Kdaj je vstopil in kje je izstopil še ni dognano. Potoval je na prostoru, ki je merilo 0 346 kubičnega metra. Dotični vojni vjetnik je moral biti jako inteligenten in spreten človek, ker si je vse prav dobro in pripravno uredil, da je lahko zapustil svoj „kupé“, koder je hotel. Preskrbel je tudi za zrak v zaboju in zapustil v njem celo dva koščeka suharja in košček čokolade.

Smrti se je ustrašil. Nekje na Nemškem je 34 let stari portir umoril z britvijo svojo 25 let staro ženo in svojo 4 leta staro hčerko. Pripravil je pa tudi vse, da bi samega sebe obesil, a ustrašil se je smrti in pobegnil.

Veliko procesijo za zmago avstrijskega orožja in za mir priredé na Dunaju po ukazu kardinala dr. Piffi na 15. oktobra iz votivne cerkve v cerkev sv. Štefana. Sedanji časi zahtevajo v resnici veliko molitve in pokore, da nas Bog reši te grozne šibe svetovne vojne!

Bojna procesija v Gradcu. — Dne 24. septembra 1916 se je na poziv Njega Prezvzišenosti premil. knezoškofa sekovskega Leopolda priredila prekrasna bojna procesija za zaželeni mir k romarski cerkvi „Marijatrošt“ pri Gradcu. Okrog 10.000 vernega ljudstva. Pobožni verniki so goreče srčno molili glasno sveti rožni venec in litanije. V jedrnatem govoru je Prezvzišeni v cerkvi povdarjal, kako je treba goreče prositi za srečno zmago in ljubi mir. Zunaj cerkve je govoril č. o. Kamilo iz reda Jez. Po pontifikalni sv. maši se je vrnilo ljudstvo potolaženo nazaj. Zastopane so bile vse župnije Gradca s svojimi čč. duhovnimi pastirji, mladeniške Marijine družbe so se vrstile za svojimi zastavami.

Praznoverje. Med vojake se od neke strani razpečavajo zvezki s sedmimi lističi, ki imajo naslov „Sanje Marije Device“. Na lističih so sestavljene razne neumnosti in prazne, čenčave obljube, češ, da vojak, ki to pri sebi nosi, ne bo umrl nagle smrti, da ga krogla ne bo zadela, da so mu grehi odpuščeni in še druge take neslanosti. — Iz vsega se vidi, da je hotel nekdo s tem na lahek način priti do denarja. Menimo, da je malo ljudi med nami, ki bi se dali motiti s takimi traparijami. Katekizem v roke pa vemo, kaj je resnica!

Zakaj se dame v vojnem času obožujejo s palicami? Na to vprašanje je odgovoril nek možakar sledeče: Starejše in stare nosijo palico za potrebo, kot podporo svojim oslabeлим udom. Mlade pa imajo palice kot nadomestilo za odsotne fante in kot prijeten spomin na moške, ki v vojski junaško udrihajo po sovražniku. Vsled tega je postala palica v ženski nežni roki kot dragocen vojni znak. Fabrikantje prodajajo tedaj palice zopet v večji množini in nekaj čistega dobička-skupička bodo gotovo radi naklonili vojnimi dobrotelnim namenom. — Končno je še ta mož-modrijan pristavil, da bodo morale ženske oddati palice, kakor hitro se vrnejo junaki iz vojne — in to pa zna uprizoriti — domače vojske! —

Tudi miš strupena. Nekemu Klaiću v Popovičih se je prigodila naslednja smrtna nesreča, ker ga je miš ugriznila v roko. On jo je namreč s kunjjo pograbil za rep, pri tem ga pa miš ugrizne v roko in ker mu je roka zelo otekla, podal se je v bolnišnico, kjer so zdravniki dognali zastrupljenje krvi. Pomoč je bila že prepozna in revež je moral umreti.

Židovska hvaležnost! Neka židinja je zgubila v Bupimpešti hranilnično knjižico v vrednosti blizu 500.000 kron. Prihitela je na policijo naznaniti svojo veliko nesrečo. Ni še opravila, pride neka ubožna oblečena deklica in položi izgubljeno hranilnično knjižico na mizo. Judinja je bila vsa pijana veselja in ginjena poštenosti deklice, ki je kot begunka pribežala s svojimi stariši iz Sedmograškega; hitro seže v žep in obdaruje vbogo dekletce za njeno pošteno vrnitev knjižice — s celo krono!!

Iz mojega dnevnika.

22. septembra 1916.

Kaj nam pa morejo...
če smo vesel!

Jasen, topel dan. Prav dobro sem razpoložen. Zavriskal bi, da bi čuli tja doli na Dolenjsko... „Kaj nam pa morejo, če smo vesel...?“ Ponehalo je nadležno deževje, ponehalo strahovito grmenje topov, ki je pretresalo zemljo in ozračje v zadnjih dnevih. Nekaj strašnega je bilo to. Pogosto so topovi razsajali več ur brez trenutnega presledka. Človek bi mislil, da se mora zemlja sesuti — morje preliti — vse, kar je blizu, v prah in pepel izpremeniti. Toda zemlja se ni sesula, morje se ni prelilo, v razvalinah pa so stali naši junaki in kosili prodirajoče sovražnike. Mislili so ja „polentariji“, da bodo na 20. september praznovali svoje zmago slavje na zemlji — v vinogradih, kjer pečemo mi danes koruzo in obiramo grozdje. Kadorna pač ni mogel za ta pomembni dan darovati svojemu kralju družega, kot tisoče mrličev in žalostno novico, da so vsled slabega vremena odpovedale v ilovičasti zemlji vse granate!

Solnce pošilja zadnje žarke na malo kraško vas, obstoječo iz dveh hiš in par gospodarskih poslopj. Doli na dvorišču svira godba same izbrane komade. Kot v prostorni dvorani odmeva med visokim zidovjem. Pod nebom razpokavajo šrapnele. Beli oblaki zasledujejo sovražen eroplan, kot psi mačko. Tam za hribi votlo odmevajo redki strel iz topov. V sobi odmevajo drugi znani glasovi: nabija se sodček pive. Obeta se nam lep večer...

Večer. Krog velike mize je zbrana vesela družba. V kotu pri sodčku pive razteguje godec harmoniko in nek drug fant ga spremlja z glavnikom. Prava domača godba. Veselo petje se razlega tja v jasno noč... „Kaj nam pa morejo, če smo vesel...?“ Bili so dnevi, ko nam je druga godba pela... Prebili smo one težke dneve — morda nas čakajo drugi — prav tako težki — a sedaj, ko je prilžnost, se veselimo! Rad bi poznal onega, ki nam zavida to veselje!

Mnogo pozdravov — udani Muha.

Dolgi prsti. „Kako se zamore v tej druginji imeti toliko prstanov na prstih?“ — „Dolge prste moraš imeti, pa bo šlo!“

Gospodarstvo.

Divji kostanj, žir in želod kupuje deželno mesto za krmila. Ponudbe z navedbo množine in cene naj se pošiljajo ravnateljstvu, Ljubljana, Turjaški trg 3. Kupljeno blago se bo prevzemalo na bližnji železniški postaji. Potrebne vreče dostavlja deželno mesto za krmila.

Kako spravimo krompir. Novi krompir se težko delj časa ohrani. Kdor ga hoče pa vendar hraniti, naj ga skrbno pregleda, vsakega posebej. Vsi obtolčeni, poškodovani ali nagniti krompirji naj se takoj odločijo in se porabijo. Za zimo določeni krompir pa shrani v zračni shrambi, ki naj je kolikor mogoče temna ter ga pokrij s časiškim papirjem. Na noben način ne smeš spraviti krompirja v zatohle shrambe in tudi ne tja, kjer je priprava za centralno kurjavo ali topli vodovod. Počrnel krompir dobi spet svojo belo barvo, če prilijemo v vodo preden zavre, žlico kisa.

Deželno mesto za krmila razpolaga sedaj tudi z ogrščičnimi oljnimi tropinami, katere priporoča kot močno krmo za molzne krave in prešiče. Dalje dobi deželno mesto v kratkem par vagonov močne krme za konje, ki je namenjena za pošne konje. Podjetniki pošnih voženj naj se tedaj nemudoma priglasijo s svojimi naročili za to krmo, in sicer za potrebe dveh mesecev.

Ukaz za varstvo doraščujoče mladine.

Po ukazu najvišjega poveljnika (ces. ukaz z dne 23. maja 1915, dež. zak. št. 133), op. št. 33 278 z dne 6. avgusta 1916, se določa na podlagi § 13., odstavka C, Najvišjih določil o območju političnih oblastvij z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, in na podlagi § 54. obrtnega reda, drž. zak. št. 139 iz l. 1917 sledeče:

§ 1. Doraščajočo mladino tvorijo moške in ženske osebe, ki še niso dopolnile 17. leta svoje starosti (mladostne osebe).

§ 2. Mladostnim osebam je prepovedano javno kaditi tobak in potepati se po 9. uri zvečer po javnih potih, cestah, trgih in po drugih javnih napravah.

§ 3. Mladostne osebe smejo obiskati vino- in pivotoče, točarne za kavo, avtomatske restavracije in vse druge gostilne in krčme le v spremstvu dorašlih svojcev, varihov, rediteljev ali drugih nadzorovalnih oseb (učiteljev, službenih gospodarjev ali delodajalcev, rokodelskih mojstrov in njihovih namestnikov.)

Po 9. uri zvečer pa mladostne osebe ne smejo bivati v nobeni gostilni ali krčmi tudi v spremstvu dorašlih ne.

V zganjetoče pa mladostne osebe sploh ne smejo.

§ 4. Na potovanjih ali izletih iti v gostilno, da se nasitijo ali okrepejo, ali hoja v kako stalno jedilno, kjer se redno obeduje vsak dan, ne spada pod določbe § 3.

§ 5. Posestnikom varietejev, pevskih zabavišč in enakih podjetij je prepovedano puščati mladostne osebe k svojim prireditvam, naj že pridejo v spremstvu ali brez spremstva dorašlih svojcev ali nadzorovalnih oseb.

§ 6. Mladostnim osebam je dovoljen obisk kinematografskih predstav le, če se končajo te predstave pred 8. uro zvečer, in je vrhutega vsebina predstav izrecno spoznana kot primerna otrokom in mladostnim osebam.

§ 7. Mladostnim je prepovedano kvartati na javnih krajih ali v javnih prostorih.

Mladostnim osebam moškega spola je prepovedan obisk javnih hiš in vlačug.

§ 8. Mladostnim osebam je prepovedano kupovati tobak, smodke ali svačice (cigarete), nepotrebni lišp ali igrače in izdelke ničvredne literature, ter slike, spise in popise, ki bi utegnili slabo vplivati na spolno (seksualno) čutenje, ali kupčevati s takimi stvarmi med seboj. Obrtnikom vsake vrste je prepovedano prodajati take stvari mladostnim osebam neposredno ali posredno, ali jih oddajati njim tudi zastoj.

§ 9. Mladostnim osebam je prepovedano beračenje v vsaki obliki, posebno pa tudi prodajanje od hiše do hiše.

§ 10. Gostilniški in točilni obrtniki, ki se pregreše zoper v tem ukazu omenjene naredbe in prepovedi, se kaznujejo po določbah obrtnega reda. Druge osebe, ki se pregreše proti temu ukazu, ali zapelejo mladostne osebe do prepovedanih dejanj, jim dajo sredstva za

to ali jim dajo kakorsibodi potuho, ali tudi le zanemarjajo svoje dolžno nadzorstvo, kaznujejo politične oblasti I. stopnje po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

Pri odmerjanju kazni je posebno upoštevati, kako hud je prestop, ali so prestopniki zapeljani in ali so udeležene tudi odrasle osebe.

§ 11. Mladostnim osebam, ki se zasačijo, ko kade ali kvartajo na javnih prostorih kateresibodi vrste, imajo odvzeti državni ali autonomni varnostni organi tobak, vso drugo pripravo za kajenje in kvarte. Odvzete jim stvari se morajo oddati najbližji vojaški sanitetni (zdravstveni) napravi, da jih razdeli bolnim ali ranjenim vojaškim osebam.

Mladostne osebe, ki še niso 14 let stare, pa se pregreše zoper ta ukaz, naj se izroče v zmislu § 273. kaz. zak. domačemu kaznovanju, če pa tega kaznovanja ni, ali se pokažejo pri tem posebne okoliščine, naj se izroče varnostni oblasti, da jih kaznuje in potrebno ukrene.

Mladostne osebe, ki so stare nad 14 let, pa se pregreše zoper ta ukaz, se naj kaznujejo po ces. ukazu z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, in po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857, drž. zak. št. 98.

§ 12. Izvrševanje tega ukaza je odkazano političnim oblastnjam. Ukaz obvelja z dnem, katerega se razglasi. S tem dnevom se razveljavijo vsi v tej zadevi že izdani ukazi.

Ta ukaz se razglasa, da se vsi ravnajo po njem.

C. kr. deželni predsednik: Henrik grof Attems s. r.

Nove pošne pristojbine.

Državni zakonik in naredbeni list za pošto in brzojav prinašata dve naredbi, s katerima se razglasa napovedana izprememba pošnih in brzojavnih pristojbin, in sicer stopi ta tarifna izprememba v veljavo z dnem 1. oktobra t. l. Enaka tarifa, ki bo od 1. oktobra t. l. dalje veljala v notranjeavstrijskem prometu, bo bistveno veljala tudi za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino in z Nemčijo. Temu poenostavljenju tarifnih določb se pridružuje nadalje poenostavljenju reglementarnih določb z istočasno uvedbo enotnega avstro-ogrskega „poštnege reda.“

Kar se tiče izpremembe pristojbin same, so v poštnem prometu glavne izpremembe naslednje: Pristojbina za pismo najmanjše teže se je določila na 15 vinarjev. Za težka pisma se uvede v prometu z inozemstvom veljavno stopnjevanje teže od 20 do 20 gramov, in sicer s pristojbino 5 vinarjev za vsakih 20 gramov. Za dopisnice, ki jih bo poštna uprava opremila z vtisnjeno znamko, znaša pristojbina 8 vin., za vse druge v celokupnem prometu z inozemstvom (izvzemši Nemčijo) 10 vinarjev. Pri tiskovinah se odmeri pristojbina s 3 vin. za vsakih 50 gramov. Kdor hoče, da se njegove tiskovine odpravijo hitro, mora pri oddaji potom posebne ekspresne znamke plačati dodatek 2 vin. brez ozira na težo pošiljke. Pristojbine za časopise se za enkrat ne izpremene. Za blagovne vzorce se določa pristojbina na 5 v za vsakih 50 gramov, najmanj pa na 10 vin. Obenem se povišuje dopustna teža za blagovne vzorce na 500 g. Pristojbina za vrednostna pisma se bo sestavljala iz pristojbine za enako težko priporočeno pismo in iz vrednostne pristojbine, ki znaša za tuzemski promet 5 vin., za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino in z Nemčijo 10 vin. za vsakih 300 K. Najmanjša pristojbina za vrednostna pisma znaša 60 vin. Obveza za navedbo polne vrednosti pri pismih, ki vsebujejo bankovce ali denar v gotovini, v bodoče odpade.

Pri zavojih se pasovni zistem popolnoma odpravi ter se določa stopnjevanje teže od 5 do 5 kg, razen tega se najvišja teža znižuje na 20 kg. Pristojbine znašajo za tuzemski promet in za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino do 5 kg 80 vin., do 10 kg 2 K, do 15 kg 3 K in do 20 kg 4 K. Ta pristojbinska postavka velja tudi za promet z večino osemelj nemške države. Za oddaljene kraje nemške države je pristojbina povišana. Za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino in z Nemčijo se, kakor v vsem poštnem prometu, z inozemstvom uvaja za zavoje prisilno frankiranje. Za tuzemski promet se dopušča sicer še možnost nefrankiranja, vendar se določa pristojbinski dodatek 20 vin., in sicer za vse zavoje brez ozira na težo.

Pristojbine za pošne nakaznice bodo za tuzemski promet in za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino znašale za zneske do 50 K 20 vin., pri zneskih preko 50 K 50 vin. za vsakih nadaljnjih 50 K. Za promet z Nemčijo veljajo pristojbinske postavke svetovnega pošnege društva, to je 25 vin. za vsakih 50 K. Nadalje se uvajajo nove določbe za promet po povzvetju.

Povišanje pristojbin za brzojavke obstoja v povišanju dosedanje pristojbine za posamezne

besede od 6 na 8 vin., obenem se določa najmanjša pristojbina 1 K za brzojavko. Tudi povišana pristojbina za brzojavke velja enotno tako za tuzemski promet kakor za promet z Ogrsko, Bosno in Hercegovino in z Nemčijo. Temu povišanju pristojbin primerno se je pristojbina za posamezno besedo pri dosedaj v avstrijskem, ogrskem in bosenskem dopustnem prometu s časopisnimi brzojavkami določila na 4 vin. Pristojbina za časopisno pavšalno korespondenco, ki je dopustna v tej zvezi, se je določila na 15 K za prvih 500 besed in na 3 K za vsakih nadaljnjih sto besed.

Financijski uspeh teh v poštnem in brzojavnem prometu uvedenih tarifnih izprememb se, ako se vzame za podlago navaden mirovni promet, ceni na letnih 90 milijonov kron.

Uradne vesti.

O izdajanju živinskih potnih listov za prešiče v času, dokler traja vojno stanje. Za dobo vojnega stanja se zankazuje od c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 28. septembra 1916 sledeče: Določila o ukazu dež. predsednika z dne 21. maja 1916 o izdajanju živinskih potnih listov za govejo živino v času, dokler traja vojno stanje, se raztegnejo tudi na promet s prešiči.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem o določitvi najvišjih cen za suhe češplje in čežano. Pri nadrobni prodaji trpežnega blaga tuzemske proveniencije, ki je napravljeno iz češpelj, se v okolišju mestne občine Ljubljana do preklica naslednje cene ne smejo preseči: 1) za en kilogram dobro posušenih, neokajenih in trpežnih suhih češpelj, in sicer: a) 105 kosno in boljše blago 1 krono 58 vin.; b) 106/130 kosno blago 1 krono 54 vinarjev; c) nad 130 kosno blago 1 K 50 vin.; d) slabejše blago (izbirek) 1 K 10 vin. — 2) Za en kilogram čežane (povidl), in sicer za dobro prekuhano, neožgano, iz svežih češpelj napravljeno blago brez peškov 1 K 72 vin. Za občine na deželi naj določijo politična okrajna oblastva najvišje cene za nadrobno prodajo suhih češpelj ter za čežano. Te najvišje cene ne smejo preseči v § 1. tega ukaza za občino določenih cen. Za nadrobno prodajo v zmislu §§ 1. in 2. se umeva prodaja porabnikom v množinah pod enim meterskim stotom. Določene cene se tudi sicer pri vseh drugih nakupih suhih češpelj in iz češpelj napravljene trpežnega blaga ne smejo preseči. — Prestopki tega ukaza se kaznujejo.

Vreme v oktobru.

Pravijo, da je v tem mesecu vreme zelo spremenljivo in negotovo. Oktobar ima samo eden odločen dan, to je 24. dan; toda kdo se naj na njega zanaša, ko je že itak na koncu meseca. — Če je namreč oktober zmerno vlažen in mrzel, nastane na 24. neprijeten zimski dež. Če pa je ta mesec do tedaj popolnoma suh ali pa tudi popolnoma deževen, se tudi 24. ne zgodi nikaka sprememba. Solnce stopi 24. dan v znamenje škorpjiona.

16. Suhoten sveti Gol nam oznanuje, da na leto suša nasleduje.

18. Sveti Luka v roke huka.

28. Po svetem Simónu in Judi približa nam zima se tudi.

Če vinotok zmrzuje, prosinca že odjenjuje.

Ko žerjav leti na tuje, zima že se približuje.

Če nerado pada listje raz drevesa, bo pomlad kaj rada polna vsa mrčesa.

Ako z drevja zgodaj listje pade, njive bodo k letu rodovitne rade.

Loterijske številke.

Gradec, 27. septembra 89 69 33 54 38

Hišo z manjšim posestvom

na deželi se želi kupiti. — Naslov pove uprava Dol. Novic. (83-2-1)

IVAN SVETEC

brivec in vlasuljar RUDOLFOVO

Glavni trg, nasproti mestni hiši priporoča že izgotovljene lasne kite v vseh barvah. Izdeluje tudi druge lasne potrebščine ter ima vedno v zalogi podlage, mila, pristno tekočino Hair-petrol in Bayrum proti izpadanju las, potem Burgit za sigurno odstranitev kurjih očes in druge toaletne stvari. — Kupuje na drobno in debelo zmešane in rezane ženske lase. 128-24-21